

ทิศทางภาครัฐกับการบูรณาการกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทย*
 DIRECTION OF THE GOVERNMENT WITH THE INTEGRATING
 ETHNIC COMMUNITY IN THE KINGDOM OF THAILAND

ฉัฐวัฒน์ ชัชวณัฐภักดิ์

Chattawat Shatnataphat

วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

Northern College

E-mail: chattawat_s@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ปัจจัยที่มีผล และแนวทางการกำหนดทิศทางของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทย โดยการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นเอกสาร โดยผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์จากบทความ ตำรา วารสาร สื่อออนไลน์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาพบว่า 1. ปัญหาเกิดจาก 1) การประกอบอาชีพ การเกษตร ซึ่งเป็นอาชีพหลักดั้งเดิม 2) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยสภาพสังคมเปลี่ยนเป็นสังคมเมืองมากขึ้นในหลาย ๆ พื้นที่ 3) แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และ 4) การเปลี่ยนแปลงด้านการเมืองการปกครองระดับภูมิภาค 2. ปัจจัยของภาครัฐกับทิศทางการบูรณาการแผนชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทย ประกอบด้วย 1) ความเสี่ยงในฐานะกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าที่ไม่มีสถานะทางกฎหมาย 2) ความเสี่ยงจากการขาดสิทธิทางวัฒนธรรม และอคติทางชาติพันธุ์ และ 3) ความเสี่ยงจากการขาดสิทธิในทรัพยากร และความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ และ 3. แนวทางการกำหนดทิศทางของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการกลุ่มชาติพันธุ์ของภาครัฐคือ ภาครัฐปฏิบัติตามแนวยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี อันได้แก่ 1) ภาครัฐจะเร่งการส่งเสริมการยอมรับความหลากหลายที่มากขึ้นของชาติพันธุ์ ศาสนา และวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติ 2) ภาครัฐส่งเสริมความตระหนักในสิทธิมนุษยชน สร้างความเท่าเทียมกันในเรื่องสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในกลุ่มชาติพันธุ์ 3) ให้ความสำคัญกับองค์ความรู้และภูมิปัญญาของกลุ่มชน สร้างความภาคภูมิใจในรากเหง้าของคนในท้องถิ่น

คำสำคัญ: ภาครัฐ; การบริหารจัดการ; กลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทย

* Received July 15, 2020; Revised August 8, 2020; Accepted September 22, 2020

Abstract

The objectives of this research article were to study the state, factors affecting the direction of the government in relation to the integration of ethnic groups residing in the Kingdom of Thailand. This research was a qualitative research using documented data analysis the researcher studied and analyzed articles, textbooks, journals, online media and related research. The results of the study revealed that the state of the government sector's operational problems related to the integration of ethnic groups living in the Kingdom of Thailand encountered a problem caused by 1) Agricultural occupation which was a traditional main occupation. 2) Changes in the social structure of ethnic groups, with the social condition being more urban in many areas. 3) Trends of climate change; and 4) changes in regional politics and government. The factors of the government and the direction of the integration of the community ethnic groups living in the Kingdom of Thailand consisted of 1) Risk as an ethnic and tribal group without legal status. The risk of lack of cultural rights and ethnic prejudices and 3) The risk of lack of rights to resources and economic instability. Guidelines for determining the direction of the government sector related to the integration of ethnic groups of the government were the government sector followed the 20-year national strategies, which were 1) The government will accept the wider range of rescue teams, religions and cultural lifestyles without discrimination. 2) The government sector promotes awareness of human rights, creates equality in human rights and dignity in ethnic groups. 3) Pay attention to the knowledge and wisdom of the people by building pride in the local roots.

Keywords: Government; Management; Ethnic groups living in the Kingdom of Thailand

บทนำ

วิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในราชอาณาจักรไทยมีความแตกต่างและหลากหลาย บางกลุ่มอาจมีวิถีชีวิตที่คล้ายคลึง หรือแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อม และสังคมของแต่ละกลุ่ม แต่กลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่มีสภาพชุมชน หรือสังคมเป็นการปรับตัวเข้ากับฐาน

ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพภูมิสังคมที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ กลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงหรือชนชาวเขาจะตั้งถิ่นฐานตามแนวเทือกเขาบนพื้นที่สูง ทางภาคเหนือ เป็นสังคมเกษตรกรรมที่พึ่งพาอาศัยป่าเป็นหลัก กลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่ราบเป็นกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่ที่มีวิถีการดำรงชีวิตกลมกลืนกับคนไทยทั่วไป มีอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมเมืองมากขึ้นแต่ยังคงอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของตนเองอยู่ สำหรับกลุ่มชาติพันธุ์ที่ตั้งถิ่นฐานตามหุบเขาหรือชายฝั่งทะเล เรียกว่า ชาวเล มีวิถีชีวิตอยู่ทั้งบนเกาะและในท้องทะเล มีอาชีพประมงเป็นหลัก นอกจากนี้ยังมีกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มเล็กที่ชอบอาศัยในป่า ดำรงชีวิตด้วยการล่าสัตว์และเก็บของป่า ซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวมีข้อจำกัดด้านสิทธิและสถานะ มีความเสี่ยงรอบด้านในการดำรงชีวิตมาเป็นระยะเวลายาวนาน แม้ในทศวรรษที่ผ่านมารัฐบาลและหน่วยงานต่าง ๆ ให้ความสนใจ และกำหนดนโยบายและมาตรการเพื่อสนับสนุนส่งเสริมให้มีความมั่นคงมากขึ้นในบางด้าน แต่ก็พบปัญหาในทางปฏิบัติอีกมาก และคาดว่าจะยังเป็นกลุ่มที่มีความมั่นคงน้อยที่สุดในอีกสิบปีข้างหน้า (ชำนาญ จันทร์เรือง, 2560; ศราวุธ ปทุมราช, 2555)

คำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์จะยังเป็นกลุ่มคนที่มีความมั่นคงน้อยที่สุด” นั้น หมายถึงว่า กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทย ขาดความมั่นคงขั้นพื้นฐาน นั่นคือ “ขาดความมั่นคงของมนุษย์” ทั้งนี้ หากกล่าวถึงความมั่นคงของมนุษย์ในการดำรงชีวิต กลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่ยังมีสภาพยากจน มีความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ โดยส่วนใหญ่ทำการเกษตรแบบดั้งเดิมอาศัยธรรมชาติเป็นหลัก และขาดภูมิคุ้มกันในอาชีพเกษตรกรรม โดยมีปัญหาและข้อจำกัดในเรื่องที่ดินทำกิน อาจพบเจอปัญหาทรัพยากรดินเสื่อมโทรม ปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร ตลอดจนแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ การเกิดภัยพิบัติบ่อยครั้งจนส่งผลกระทบต่อพื้นที่การเกษตร รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมไปสู่ความทันสมัยมากขึ้น ทำให้วิถีการดำเนินชีวิตเปลี่ยนแปลงบางส่วนปรับตัวไม่ทันจนประสบปัญหาต่าง ๆ (ฉัฐวัฒน์ ชัชวณัฐภูมิ, 2562; กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ, 2556; กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, 2558; สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน, 2560; สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2558; สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560; United Nations High Commissioner for Refugees, 2008; United Nations, 2017)

ทั้งนี้ ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับแนวคิด “ความมั่นคงของมนุษย์” โดยยึดหลักพื้นฐานศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ และได้มีการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน การจัดบริการให้เกิดความเสมอภาค เป็นธรรมแก่ประชาชน การลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ซึ่งความมั่นคงของมนุษย์มีความหมายตามคำจำกัดความของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) ที่อธิบายว่า หมายถึง การที่ประชาชนสามารถแสดงออกใน

ทางเลือกของตนอย่างปลอดภัยและเป็นอิสระประชาชนควรจะมีศักยภาพและได้รับอำนาจมากพอที่จะดูแลรับผิดชอบตัวเอง มีโอกาสที่จะแสวงหาความต้องการของตนเอง และรายได้ที่เพียงพอในการดำรงชีวิต ซึ่งในทศวรรษที่ผ่านมา คน ชุมชน และสังคมไทยได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมการเมือง และสิ่งแวดล้อมอย่างกว้างขวาง และผลกระทบมีระดับรุนแรงมากขึ้น ตัวอย่างเช่น วิกฤติเศรษฐกิจ การเงิน ความขัดแย้งและเหตุจลาจลทางการเมือง ภัยพิบัติ อุทกภัย ภัยแล้ง และโรคระบาด ภัยเหล่านี้มีแนวโน้มจะมีความถี่และความรุนแรงมากขึ้น “ความมั่นคงของมนุษย์” จึงมีความสำคัญต่อการเตรียมความพร้อมให้แก่คน ชุมชน และสังคมให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม

แต่จากปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ที่เราพบเห็น ยกตัวอย่างเช่น ปัญหาข้อพิพาทเกี่ยวกับที่ดินทำกิน ที่ภาครัฐมองว่าเป็นการรุกรานผิดกฎหมาย แต่กลุ่มชาติพันธุ์มองว่าการใช้อำนาจทางกฎหมายเป็นการทำลายวิถีชีวิตของชุมชน ปัญหาสิทธิทางด้านสถานะบุคคลตามกฎหมาย ปัญหาสิทธิสวัสดิการด้านต่าง ๆ ที่กลุ่มชาติพันธุ์ไม่ได้รับอย่างเท่าเทียม รวมทั้งการศึกษาและสาธารณสุขที่ไม่เพียงพอ ผู้วิจัยจึงมีความต้องการศึกษาทิศทางภาครัฐกับการบูรณาการกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทย ว่าทิศทางของภาครัฐต่อการบูรณาการกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทย มีแนวโน้มไปในทิศทางใด ได้รับสิทธิตามกฎหมาย มีความเป็นอยู่ที่ดี มีความมั่นคงตามสิทธิที่มนุษย์พึงมี ตลอดจนมีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง มีสวัสดิการ มีความเท่าเทียม สามารถพึ่งพาตนเองได้ และมีส่วนร่วมในกระบวนการการบูรณาการกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยส่วนรวมหรือไม่ อันจะนำไปให้กลุ่มชาติพันธุ์รวมเป็นพลเมืองไทยที่ดี มีสิทธิหน้าที่ดังเช่นคนไทยทั่วไป และได้รับการยอมรับ มีภูมิคุ้มกันและมีโอกาสเข้าถึงบริการพื้นฐานต่าง ๆ ตลอดจนสามารถพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าต่อไปเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อทิศทางการบูรณาการแผนชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทย
3. เพื่อศึกษาแนวทางการกำหนดทิศทางของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษางานวิจัยเชิงคุณภาพ ที่ได้จากการรวบรวมข้อมูล ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบถึงแนวความคิดการบริหารจัดการของภาครัฐต่อกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทย วิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ สภาพประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อกลุ่มชาติพันธุ์ ขอบเขตด้านข้อมูลสำคัญ ได้แก่ เอกสาร ตำรา สื่อออนไลน์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ขอบเขตด้านพื้นที่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่สามารถหาข้อมูลได้ เช่น ห้องสมุด หอสมุดแห่งชาติ เอกสารทางราชการที่สามารถดูข้อมูลได้ และไม่เป็นความลับ เป็นต้น ขอบเขตด้านระยะเวลา ระยะเวลาการดำเนินการ 10 เดือน นับตั้งแต่ มีนาคม 2562 – 30 ธันวาคม 2562

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาข้อมูลจากแบบวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร โดยเก็บข้อมูลหรือค้นคว้าจาก บทความ ตำรา วารสาร สื่อออนไลน์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาสรุปผลการวิจัยให้มีความสอดคล้องตามสถานการณ์ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงและคำตอบที่ชัดเจน (Shank, 2002)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ เก็บให้เป็นระบบระเบียบให้ความหมาย จัดหมวดหมู่ความหมายของข้อมูล จากนั้นวิเคราะห์และสรุปรวบรวมความหมายที่ได้ จากเอกสารปฐมภูมิ เอกสารทุติยภูมิ เอกสารสารานุกรม เอกสารส่วนบุคคล ข้อมูลในการวิจัยเอกสารทั้งหมด การศึกษาจากสื่อเอกสารในลักษณะต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ นำมาวิเคราะห์ตามหลักทฤษฎีและแนวความคิดการบริหารจัดการ แนวคิดนโยบายสาธารณะ แนวคิดชาติพันธุ์ และแนวความคิดบูรณาการมาเชื่อมโยงการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้วิจัย จากนั้นสรุปผลข้อมูล เพื่อให้ได้ความจริง ความถูกต้อง และน่าเชื่อถือ

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ทิศทางภาครัฐกับการบูรณาการกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทย ผู้วิจัยได้ผลการวิจัยจากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. สภาพปัญหาการดำเนินงานของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทย พบว่า ภาครัฐมีการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทย อันได้แก่ กลุ่มชนที่มีความสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์กับสังคมไทยมาตั้งแต่อดีตมากกว่าร้อยละ ๖๐ มีความแตกต่างจากกลุ่มชนอื่น ๆ และมีวัฒนธรรม

ประเพณีของตนเอง โดยอาศัยตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ ใน 67 จังหวัด จำนวน 56 กลุ่ม มีประชากรรวมประมาณ 6,100,000 คน หรือร้อยละ 9.68 ของ ประชากรประเทศ จำแนกพื้นที่ตามลักษณะการตั้งถิ่นฐานได้ 4 ลักษณะ คือ กลุ่มตั้งถิ่นฐานบนพื้นที่สูงหรือชนชาวเขา กลุ่มตั้งถิ่นฐานบนพื้นที่ราบ กลุ่มชาวเล และกลุ่มอาศัยในป่า โดยมีกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในฐานะหน่วยงานหลักด้าน ความมั่นคงของมนุษย์ประสานงานกับหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงาน ที่มีภารกิจในการอำนวยความสะดวก เพื่อวิเคราะห์ข้อจำกัดด้านการบังคับใช้กฎหมายที่สำคัญต่อการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ พร้อมทั้งเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย และข้อจำกัดดังกล่าวแก่อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และเครือข่าย ภาครัฐประชาสังคม สนับสนุนให้เครือข่ายดังกล่าวมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวัง แจ้งเหตุ และ สนับสนุนการบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรม เพื่อเป็นการถ่วงดุลกับหน่วยงานด้านความ มั่นคงของรัฐเป็นผู้ดูแลกลุ่มชาติพันธุ์ข้างต้น

ทั้งนี้ ภาครัฐยังได้นำการบูรณาการจากยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มาแก้ไขปัญหาด้านต่าง ๆ อันได้แก่

1) การประกอบอาชีพการเกษตร ซึ่งเป็นอาชีพหลักดั้งเดิม แต่พื้นที่การเกษตรมีน้อยและมีข้อจำกัดในการใช้พื้นที่ รวมทั้งแนวโน้มในความต้องการใช้พื้นที่เพิ่มขึ้น ขณะที่ ปริมาณน้ำลดลง ทรัพยากรดินขาดความอุดมสมบูรณ์และมีการชะล้างพังทลายสูง เกษตรกรยังคงพึ่งพาพืชเชิงเดี่ยวเป็นหลัก ซึ่งมีปัญหาจากธรรมชาติ และการตลาดขาดการ นำระบบเกษตรยั่งยืนรูปแบบต่าง ๆ มาใช้

2) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์โดยสภาพสังคมเปลี่ยนเป็น สังคมเมืองมากขึ้นในหลาย ๆ พื้นที่ มีการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงาน วิถีดำรงชีวิต เปลี่ยนแปลงสู่ความทันสมัยด้วยเหตุของการขยายขอบเขตเมืองและผลจากการพัฒนา ด้าน การท่องเที่ยว แต่การพัฒนายังเป็นกระจุก ขาดความสอดคล้องกับการอนุรักษ์ทำให้ ประชาชนส่วนหนึ่งปรับตัวไม่ทันการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะกลุ่มที่ยังด้อยโอกาสอยู่

3) แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทั้งภาวะการณของเอลนินโญ่ (ภัยแล้ง) และลานินญา (ฝนชุก หนาว) ซึ่งส่งผลต่อการเกิดภัยพิบัติธรรมชาติโดยมีแนวโน้มการ เกิดบ่อยครั้งและรุนแรงขึ้นทั้งอุทกภัย ดินถล่ม ภัยแล้ง และอากาศหนาวจัด อันมีผลมาจาก พื้นที่ป่าต้นน้ำถูกบุกรุกทำลายและลดลง ส่งผลกระทบต่อพื้นที่เกษตรและการดำรงชีวิต ของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ที่ส่วนใหญ่ตั้งถิ่นฐานในพื้นที่เสี่ยงภัย

4) การเปลี่ยนแปลงด้านการเมืองการปกครองระดับภูมิภาค การเข้าสู่ประชาคม อาเซียนในปี 2558 กลุ่มชาติพันธุ์ได้มีการจัดตั้ง “คณะทำงานชนเผ่าพื้นเมืองเพื่ออาเซียน” ขึ้น เพื่อเข้าร่วมและรับประโยชน์จากประชาคมอาเซียนแต่ขาดการเตรียมการรองรับ

ประชาคมอาเซียนที่ชัดเจนทั้งในเรื่องกระบวนการแนวทาง ทิศทาง การพัฒนาและการเตรียมคนเพื่อรองรับการก้าวเข้าสู่อาเซียนในหลาย ๆ ด้าน

2. ปัจจัยของภาครัฐกับทิศทางการบูรณาการแผนชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทย กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าเป็นกลุ่มที่ถูกกระบวนการทางสังคมผลักดันให้ตกอยู่ในสถานะบุคคลชายขอบของสังคมนับจากอดีตจวบจนปัจจุบัน กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่ามักถูกกลืนหรือลดทอนสิทธิความเป็นมนุษย์ สิทธิความเป็นพลเมือง และสิทธิทางวัฒนธรรม ด้วยเหตุปัจจัยดังกล่าว “กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่า” จึงมีความเปราะบาง สุ่มเสี่ยงต่อความไม่มั่นคงในชีวิต และจิตใจในระดับรุนแรง และมีรายละเอียดแตกต่างจากกลุ่มเสี่ยงอื่น เมื่อคำนึงถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่กระทบต่อความมั่นคงของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความท้าทายจากระบบทุนนิยมโลกาภิวัตน์ การก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และภาวะโลกร้อน กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่า ซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อย และมักถูกกลืนละเมิดสิทธิในความเป็นมนุษย์ สิทธิในการเป็นพลเมือง และสิทธิทางวัฒนธรรม จะมีความสามารถในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงข้างต้นน้อยกว่าประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ระบบทุนนิยมโลกาภิวัตน์และการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งรัฐบาลได้เตรียมการที่จะบริหารจัดการโครงสร้างระบบต่าง ๆ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงหลายด้าน มีข้อห่วงใยว่ากลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่า ซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อย ยังไม่ได้รับการปฏิบัติในฐานะ “ผู้มีส่วนได้เสีย” ในการร่วมคิด กำหนดอนาคตของตนเองในประเด็นสำคัญต่อการดำรงชีวิต เช่น การจัดการที่ดิน มรดกทางวัฒนธรรม การศึกษา และโครงข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ แนวโน้มและปัจจัยความไม่มั่นคงมนุษย์ที่ควรพิจารณาประกอบด้วย

- 1) ความเสี่ยงในฐานะกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าที่ไม่มีสถานะทางกฎหมาย
- 2) ความเสี่ยงจากการขาดสิทธิทางวัฒนธรรม และอคติทางชาติพันธุ์
- 3) ความเสี่ยงจากการขาดสิทธิในทรัพยากร และความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ

3. แนวทางการกำหนดทิศทางของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการกลุ่มชาติพันธุ์ของภาครัฐคือ ปฏิบัติตามแนวยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ได้แก่

1) ภาครัฐจะเร่งการส่งเสริมการยอมรับความหลากหลายที่มากขึ้นของชาติพันธุ์ ศาสนา และวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติ ระมัดระวังไม่ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้ง และไม่ใช้ ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา โดยส่งเสริมให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของ รวมถึงการเร่งรัดดำเนินการรับรองสิทธิ ในการใช้ประโยชน์ที่ดินที่สอดคล้องกับภูมิสังคม และความเชื่อ วัฒนธรรมการดำรงชีวิต ของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ เช่น โฉนดชุมชน หรือการปฏิรูปที่ดินด้านเกษตรกรรม เป็นต้น และภาครัฐต้องทบทวนและแก้ไข

ปรับปรุงกฎหมายการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติ โดยสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ที่มีอาศัยอยู่ในป่า

2) ภาครัฐส่งเสริมความตระหนักในสิทธิมนุษยชน สร้างความเท่าเทียมกันในเรื่อง สิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในกลุ่มชาติพันธุ์ และการกระจายอำนาจและบูรณาการในระดับพื้นที่ของจังหวัดและองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเพื่อสามารถกระจายโอกาสของการ เข้าถึงการบริการภาครัฐและสร้างความเสมอภาคและเป็นธรรมลดความเหลื่อมล้ำทางด้าน เศรษฐกิจ และสังคม สามารถดำรงชีวิตอยู่บนพื้นที่สูงบนพื้นฐานของความพอเพียง

3) ให้ความสำคัญกับองค์ความรู้และภูมิปัญญาของกลุ่มชน สร้างความภาคภูมิใจ ในรากเหง้าของคนในท้องถิ่น ส่งเสริมจารีตประเพณีวัฒนธรรม ความเป็นอัตลักษณ์ โดย การมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์เป็นสำคัญ รวมถึงสนับสนุน ให้กลุ่มชาติพันธุ์ได้มีองค์กร ดำเนินงานภายใต้สิทธิตามกฎหมาย เพื่อกลุ่มชาติพันธุ์ได้ใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนา ด้าน ต่าง ๆ เช่น สภาชนเผ่ากลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย เป็นต้น และต้องให้การส่งเสริม สนับสนุนและยอมรับความ หลากหลายทางกลุ่มชาติพันธุ์ ประเพณีและวัฒนธรรม รวมทั้ง การ ยอมรับข้อกฎหมายระหว่างประเทศตามที่ประเทศไทยได้ลงนามไว้ ให้เกิดเป็นรูปธรรม อย่างจริงจัง

4) สร้างความเข้าใจและจุดร่วมบนความแตกต่างอย่างสร้างสรรค์ และส่งเสริม บทบาทของสถาบันการศึกษาในการช่วยยกระดับคุณค่าที่หลากหลายทางสังคมและ วัฒนธรรมให้เป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจที่สร้างสรรค์เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากได้ ภาครัฐ ต้องสนับสนุนการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งในและนอกระบบ รวมตลอดถึงการศึกษา ตามอัธยาศัย ต้องส่งเสริม สนับสนุน ชักจูงให้ชนเผ่าสามารถรักษา สืบทอดศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชนเผ่า เพื่อการอนุรักษ์ และเผยแพร่ ต่อสาธารณชนอย่างกว้างขวาง และเป็นประโยชน์ในด้านอื่น ๆ ต้องสนับสนุนพัฒนากลุ่มชาติ พันธุ์ที่มุ่งเน้นการส่งเสริม ให้เกิดความเข้มแข็งแก่กลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต

5) เชื่อมโยงการสร้างความร่วมมือและความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้านบน รากฐานมรดกทางวัฒนธรรมที่มีร่วมกันกับประเทศไทย ยอมรับข้อกฎหมายระหว่าง ประเทศตามที่ประเทศไทยได้ลงนามไว้ ให้เกิดเป็นรูปธรรมอย่างจริงจัง

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ทิศทางภาครัฐกับการบูรณาการกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ใน ราชอาณาจักรไทย ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้เห็นความสอดคล้องกันของ งานวิจัยอื่น ๆ ดังนี้ เสาวภา อาศน์ศิลารัตน์ (2550) วิจัยเรื่อง วัฒนธรรมการเร่ร่อนในทะเล การเปลี่ยนแปลงอาณาเขต และการปรับตัว: การใช้ทรัพยากร และรูปแบบการบริโภคใน

หมู่เกาะตอนใต้ของประเทศไทย พบว่า วิถีชีวิตของชาวมอแกนซึ่งตั้งถิ่นฐานในบริเวณหมู่เกาะสุรินทร์ จังหวัดพังงา โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรมการเร่ร่อนในทะเลถูกเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมากอันเนื่องมาจากการก่อตั้งอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ตั้งแต่ พ.ศ.2524 เป็นต้นมา โดยขาดการคำนึงถึงกลุ่มผู้เสียผลประโยชน์เป็นหลักซึ่งเป็นคนที่ต้องถิ่น แม้ว่าในภายหลังจะมีการประนีประนอมการใช้ทรัพยากรร่วมกันแล้วก็ตาม การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ศึกษาเอกสารแผนแม่บทในการจัดการพื้นที่อุทยานหมู่เกาะสุรินทร์ร่วมกับการสัมภาษณ์กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ากฎระเบียบของรัฐจำกัดสิทธิพื้นที่อยู่อาศัยของชาวมอแกน จากเดิมที่มีวิถีการตั้งถิ่นฐานที่สัมพันธ์กับสภาพภูมิประเทศ ฤดูกาล และระบบสังคมทำให้ต้องย้ายไปอยู่รวมกันที่อ่าวบอนใหญ่ตามพื้นที่ที่รัฐจัดให้เนื่องด้วยการจัดการพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว ทั้งยังจำกัดสิทธิในการเข้าถึงทรัพยากรทางบกและทางทะเลด้วยการควบคุมลักษณะเครื่องมือจับสัตว์น้ำและพื้นที่ ซึ่งเดิมเป็นแหล่งอาหารสำคัญด้วยเหตุผลของการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติ การอนุรักษ์และการท่องเที่ยวของอุทยานก่อให้เกิดการสูญเสียอำนาจในการปกครองตนเองของชาวมอแกน มีการจ้างงานชาวมอแกนในภาครัฐและภาคเอกชนส่งผลให้มีรายได้ในฤดูกาลท่องเที่ยว แต่ในขณะเดียวกันกลับเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตโดยเฉพาะระบบการใช้ทรัพยากรจากการหาด้วยตนเองเป็นการพึ่งพิงระบบตลาด รูปแบบอาหารเปลี่ยนแปลงจากอาหารตามธรรมชาติเป็นอาหารที่เสี่ยงต่อปัญหาทางโภชนาการ ทั้งยังส่งผลต่อความเสื่อมโทรมของพื้นที่และการลดจำนวนลงของทรัพยากรทางทะเล

ดร.ณัฐ สิมพ์พงษ์พร (2559) วิจัยเรื่อง การรวมเข้าและกีดกันในกระบวนการเปลี่ยนผ่านสู่การผลิตเชิงพาณิชย์: กรณีศึกษาชุมชนชาติพันธุ์ปกากะญอ หมู่บ้านห้วยหอม จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า การศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ บ้านห้วยหอม ตำบลห้วยหอม อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อทำความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวในชุมชนหลังการเข้ามาของการพัฒนา โดยพบว่า ในราว พ.ศ.2500 การพัฒนาถูกนำเข้ามาโดยกลุ่มมิชชันนารีและจากหน่วยงานรัฐ ที่มีการนำเอาความรู้สมัยใหม่ อาชีพใหม่เข้ามาทดแทนวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวปกากะญอ เช่น มีการส่งเสริมการปลูกกาแฟ การทำผ้าทอขนแกะ หรือแม้แต่การเข้ารับนับถือศาสนาคริสต์ของคนบางกลุ่ม การพัฒนาเหล่านี้ได้สร้างกลุ่มชนชั้นใหม่ คือกลุ่ม “เสโง” หรือคนรวย สามารถยกระดับตนเองให้มีบทบาทในการจัดการชุมชนและสร้างความสัมพันธ์รูปแบบใหม่ ผ่านการจ้างงานสร้างอาชีพ โดยมีการคัดเลือกบางกลุ่มและกีดกันบางกลุ่มในการเข้าถึงผลประโยชน์ จนเกิดความแตกต่างทางสังคมในชุมชน เป็นการศึกษาการเปลี่ยนแปลงในกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอภายหลังเผชิญกับการพัฒนา โดยมุ่งเน้นศึกษาในประเด็นแรก คือ การเข้ามาขององค์กรภายนอกหรือการพัฒนาทำให้เกิดการก่อรูป ความสัมพันธ์ทางสังคมแบบใหม่ และการนำการ

เปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในด้านต่าง ๆ ประเด็นที่สอง ศึกษาบทบาทของผู้นำยุคใหม่ หรือผู้นำทางด้านเศรษฐกิจที่ปกากะญอ เรียกว่า “เส้โซ่” เพื่อดูการสร้างความสัมพันธ์และบทบาทในชุมชน อีกทั้งการปฏิสัมพันธ์กับภายนอก ประเด็นที่สาม ศึกษาชุมชนกับการเผชิญกับรูปแบบการผลิตการดำรงชีพและความสัมพันธ์แบบใหม่ที่ก่อให้เกิดความแตกต่างทางสังคม รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงคุณค่า ความเชื่อในวัฒนธรรมของชุมชน

ไพสิฐ พาณิชนกุล (2560) ค้นคว้ารายงานเรื่อง สิทธิของชุมชนกะเหรี่ยง (ปกากะญอ) กับการดำเนินเขตวัฒนธรรมพิเศษไร่หมุนเวียนในพื้นที่ยุทธศาสตร์การแก้ไข ปัญหาข้อพิพาทกรณีที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยของชุมชนกะเหรี่ยงในพื้นที่ป่าภาคเหนือ พบว่า ชุมชนกะเหรี่ยงในพื้นที่ภาคเหนือได้รับผลกระทบจากนโยบายรัฐในการประกาศพื้นที่เขตอุทยาน ซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำไร่หมุนเวียนอันเป็นวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยง จึงก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของการลตรอบไร่หมุนเวียน หรือการปลูกพืชเชิงเดี่ยวมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการรวมกลุ่มกันของแต่ละพื้นที่เพื่อต่อสู้และเรียกร้องต่อภาครัฐมากขึ้น

และ รัตนา ด้วยดี (2560) วิจัยเรื่อง กระบวนการสร้างความทันสมัยของ คริสตจักรม้งในเมืองเชียงใหม่ พบว่า การศึกษากระบวนการสร้างความทันสมัยของ คริสตจักรม้งในเมืองเชียงใหม่ ให้ความสำคัญกับความหมายทางสังคมในการเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ของชาวม้ง รวมทั้งบทบาทในการสร้างความเป็นคริสต์ที่ส่งผลต่ออัตลักษณ์ ม้งใหม่ในสังคมเมืองเชียงใหม่ ในงานได้ใช้แนวคิดอัตลักษณ์ ความทันสมัยและเครือข่ายทางสังคมมาเป็นกรอบในการอธิบาย โดยใช้พื้นที่โบสถ์สี่ฟ้า สังกัดคณะ Chrisyian and Missions Alliance (C&MA) มาอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมดังกล่าว ในงานชิ้นนี้กล่าว ว่า การเปลี่ยนความเชื่อจากผีบรรพบุรุษมาสู่การนับถือศาสนาคริสต์ของชาวม้งนั้น มีเหตุปัจจัยหลายประการ คือ การหลีกเลี่ยงจากสภาวะของโครงสร้างและพิธีกรรมในสังคมม้ง เช่น การมีพิธีกรรมที่ยุ่งยากและต้องใช้ทุนจำนวนมาก มีสภาพสังคมชายเป็นใหญ่ มีความเชื่อหลายด้านที่ไม่สอดคล้องและไม่ถูกยอมรับในสังคมสมัยใหม่ ด้วยเหตุนี้ ศาสนาคริสต์จึงเป็นทางเลือกที่ชาวม้งเข้าหาเพื่อยกระดับสถานะของตนเองให้ดูทันสมัย นั่นคือ การเปิดรับความเชื่อและวิถีชีวิตแบบสังคมตะวันตก ผ่านพื้นที่โบสถ์สี่ฟ้าหรือคริสตจักรม้ง โบสถ์จึงมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดความรู้ มีกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์และเทศกาลประจำปีต่าง ๆ เพื่อให้เกิดสำนึกและรู้จักพระเจ้า สร้างความเป็นกลุ่มระหว่างสมาชิกภายในโบสถ์ รวมทั้งขยายเครือข่ายการเผยแผ่ศาสนาคริสต์ในเชียงใหม่ อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ของชาวม้ง ไม่ได้ทำให้ความเป็นชาติพันธุ์ม้งหายไป หากแต่กลับสามารถดำรงรักษาอัตลักษณ์ความเป็นม้ง เช่น คนม้งที่รวมตัวกันที่โบสถ์หันมาใช้ภาษาตนเองมากขึ้น การแต่งกายตามวัฒนธรรมไม่ขัดแย้งกับศาสนาคริสต์ ทำให้อัตลักษณ์ชาติพันธุ์กับศาสนาคริสต์สามารถกลมเกลียวได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ การหันมานับถือศาสนาคริสต์ยังเปิดโอกาสให้

ชาวม้งสามารถปรับตัวและมีความมั่นใจในการเข้าสังคม อีกทั้งทำให้คนเหล่านี้สามารถนิยามตนเองที่หลากหลายและสิ้นไหลในการเข้าสังคมในเมืองเชียงใหม่อีกด้วย

จึงสามารถนำมาสรุปและอภิปรายผล ได้ว่า กลุ่มชาติพันธุ์ถูกจำกัดสิทธิ ให้อยู่ภายใต้กฎระเบียบของรัฐ จำกัดสิทธิพื้นที่อยู่อาศัย เช่น สิทธิของชาวมอแกน จากเดิมที่มีวิถีการตั้งถิ่นฐานที่สัมพันธ์กับสภาพภูมิประเทศ ฤดูกาล และระบบสังคมทำให้ต้องย้ายไปอยู่รวมกันที่อ่าวบอนใหญ่ตามพื้นที่ที่รัฐจัดให้เนื่องด้วยการจัดการพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว ทั้งยังจำกัดสิทธิในการเข้าถึงทรัพยากรทางบกและทางทะเลด้วยการควบคุมลักษณะเครื่องมือจับสัตว์น้ำและพื้นที่ ซึ่งเดิมเป็นแหล่งอาหารสำคัญด้วยเหตุผลของการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติ การอนุรักษ์และการท่องเที่ยวของอุทยานก่อให้เกิดการสูญเสียอำนาจในการปกครองตนเองของชาวมอแกน มีการจ้างงานชาวมอแกนในภาครัฐและภาคเอกชนส่งผลให้มีรายได้ในฤดูกาลท่องเที่ยว แต่ในขณะเดียวกันกลับเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตโดยเฉพาะระบบการใช้ทรัพยากรจากการหาด้วยตนเองเป็นการพึ่งพิงระบบตลาด รูปแบบอาหารเปลี่ยนแปลงจากอาหารตามธรรมชาติเป็นอาหารที่เสี่ยงต่อปัญหาทางโภชนาการ ทั้งยังส่งผลต่อความสัมพันธ์ของพื้นที่และการลดจำนวนลงของทรัพยากรทางทะเล เป็นต้น นอกจากนี้ การเข้ามาขององค์กรภายนอกหรือการพัฒนาทำให้เกิดการก่อรูปความสัมพันธ์ทางสังคมแบบใหม่ และการนำการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในด้านต่าง ๆ การศึกษาบทบาทของผู้นำยุคใหม่ หรือผู้นำทางด้านเศรษฐกิจ การศึกษาชุมชนกับการเผชิญกับรูปแบบการผลิตการค้าจริงและความสัมพันธ์แบบใหม่ที่เกิดความแตกต่างทางสังคม รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงคุณค่า ความเชื่อในวัฒนธรรมของชุมชน ส่งผลกระทบต่อการทำไร่หมุนเวียนอันเป็นวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยงจึงก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของการลตรอบไร่หมุนเวียน หรือการปลูกพืชเชิงเดี่ยวมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการรวมกลุ่มกันของแต่ละพื้นที่เพื่อต่อสู้และเรียกร้องต่อภาครัฐมากขึ้น และการให้อัตลักษณ์ชาติพันธุ์กับศาสนาได้เข้าถึงไม่ว่าจะเป็นศาสนาใดสามารถกลมเกลียวได้เป็นอย่างดี

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ทิศทางภาครัฐกับการบูรณาการกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทย สรุปได้ว่า ในด้านสภาพปัญหาการดำเนินงานของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทย พบปัญหาอันเกิดจาก 1) การประกอบอาชีพการเกษตร ซึ่งเป็นอาชีพหลักดั้งเดิม 2) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคม

ของกลุ่มชาติพันธุ์โดยสภาพสังคมเปลี่ยนเป็นสังคมเมืองมากขึ้นในหลาย ๆ พื้นที่ 3) แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และ 4) การเปลี่ยนแปลงด้านการเมืองการปกครองระดับภูมิภาค หรือการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยภาครัฐมีกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในฐานะหน่วยงานหลักด้านความมั่นคงของมนุษย์ประสานงานกับหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานที่มีภารกิจในการอำนวยความสะดวกเพื่อวิเคราะห์ข้อจำกัดด้านการบังคับใช้กฎหมายที่สำคัญต่อการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ พร้อมทั้งเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและข้อจำกัดดังกล่าวแก่อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และเครือข่ายภาคประชาสังคม สนับสนุนให้เครือข่ายดังกล่าวมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวัง แจ้งเหตุ และสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรม เพื่อเป็นการถ่วงดุลกับหน่วยงานด้านความมั่นคงของรัฐ เป็นผู้ดูแลกลุ่มชาติพันธุ์ข้างต้น รวมทั้งใช้วิธีการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่เป็นเป้าหมายในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน ตามระยะเวลาที่กำหนด

ด้านปัจจัยของภาครัฐกับทิศทางการบูรณาการแผนชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทย มีความเปราะบาง สุ่มเสี่ยงต่อความไม่มั่นคงในชีวิต และจิตใจในระดับรุนแรง และมีรายละเอียดแตกต่างจากกลุ่มเสี่ยงอื่น กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่า ซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อย และมักถูกละเมิดสิทธิในความเป็นมนุษย์ สิทธิในการเป็นพลเมือง และสิทธิทางวัฒนธรรม จะมีความสามารถในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงข้างต้นน้อยกว่าประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ระบบทุนนิยมโลกาภิวัตน์และการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งรัฐบาลได้เตรียมการที่จะบริหารจัดการโครงสร้างระบบต่าง ๆ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงหลายด้าน มีข้อห่วงใยว่ากลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่า ซึ่งเป็นคนกลุ่มน้อย ยังไม่ได้รับการปฏิบัติในฐานะ “ผู้มีส่วนได้เสีย” ในการร่วมคิด กำหนดอนาคตของตนเองในประเด็นสำคัญต่อการดำรงชีวิต เช่น การจัดการที่ดิน มรดกทางวัฒนธรรม การศึกษา และโครงข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ แนวโน้มและปัจจัยความไม่มั่นคงมนุษย์ที่ควรพิจารณาที่ประกอบด้วย 1) ความเสี่ยงในฐานะกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าที่ไม่มีสถานะทางกฎหมาย 2) ความเสี่ยงจากการขาดสิทธิทางวัฒนธรรม และอคติทางชาติพันธุ์ และ 3) ความเสี่ยงจากการขาดสิทธิในทรัพยากร และความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ และแนวทางการกำหนดทิศทางของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการกลุ่มชาติพันธุ์ของภาครัฐคือ ภาครัฐปฏิบัติตามแนวยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี อันได้แก่ 1) ภาครัฐจะเร่งการส่งเสริมการยอมรับความหลากหลายที่มากขึ้นของชาติพันธุ์ ศาสนา และวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติ 2) ภาครัฐส่งเสริมความตระหนักในสิทธิมนุษยชน สร้างความเท่าเทียมกันในเรื่องสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในกลุ่มชาติพันธุ์ 3) ให้ความสำคัญกับองค์ความรู้และภูมิปัญญา

ของกลุ่มชน สร้างความภาคภูมิใจในรากเหง้าของคนในท้องถิ่น 4) สร้างความเข้าใจและจุดร่วมบนความแตกต่างอย่างสร้างสรรค์ และส่งเสริมบทบาทของสถาบันการศึกษาในการช่วยยกระดับคุณค่าที่หลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม และ 5) เชื่อมโยงการสร้างความร่วมมือและความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้านบนรากฐานมรดกทางวัฒนธรรมที่มีร่วมกันกับประเทศไทย ยอมรับข้อกฎหมายระหว่างประเทศ

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านสิทธิมนุษยชน หน่วยงานภาครัฐควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ รัฐต้องให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง เพราะถึงแม้จะมีอนุสัญญาระหว่างประเทศที่รัฐได้ลงนามไว้แล้ว แต่ยังมีกรณีสิทธิอยู่ เช่น การค้ามนุษย์ โดยรัฐควรรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับการต่อต้านการค้ามนุษย์และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อทุกภาคส่วนและสาธารณชนในเรื่องนี้อย่างชัดเจน และต่อเนื่อง

2. ด้านสังคมและวัฒนธรรม ควรศึกษานโยบายการเผยแพร่ขนบธรรมเนียมของกลุ่มชาติพันธุ์ หรือประเพณีให้สาธารณชนได้รับรู้อย่างกว้างขวาง เห็นควรตัดคำว่าชักจูงเนื่องจากมีความหมายไม่ดีต่อความรู้สึกเห็นด้วยตามข้อเสนอ เนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างชนเผ่าในการเข้ามาร่วมมือกันในการจัดกิจกรรมใด ๆ ร่วมกันระหว่างชนเผ่ายังไม่ชัดเจนเพราะขาดความร่วมมือและขาดผู้ประสานที่ชัดเจน

3. ด้านอาชีพและการส่งเสริมรายได้ ควรศึกษานโยบายสนับสนุนตามกลไกของตลาด การขนส่งผลผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีอายุการเก็บรักษาและมูลค่าผลิตภัณฑ์มากขึ้น

4. ด้านการศึกษา ควรศึกษาปัญหาในเรื่องสิทธิการศึกษา รัฐจะต้องให้ความสำคัญต่อการศึกษานอกระบบให้มากขึ้น เช่น ส่งเสริมหลักสูตรท้องถิ่นที่เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์โดยให้นำมาสอนหรือสอดแทรกการศึกษาในระบบอย่างจริงจัง รวมทั้งแก้ไขปัญหาในเชิงการบริหารในเรื่องขาดแคลนบุคลากรครู หนังสือ อาหาร นม ไม่เพียงพอ ควรนำบุคลากรที่มีคุณภาพในพื้นที่อบรมแล้วกลับไปสอนในท้องถิ่นตนเองและรัฐจะต้องริบดำเนินการ แก้ไขโดยด่วน

5. การการพัฒนาเชิงนโยบาย ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสร้างความเข้าใจระหว่างกลุ่มองค์กรกลุ่มชาติพันธุ์กับภาครัฐถึงความสำคัญในการร่วมมือกันเพื่อการพัฒนาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและความต้องการของกลุ่มชาติพันธุ์อย่างแท้จริง รัฐจะต้องสนับสนุนให้กลุ่มชาติพันธุ์ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนพัฒนาในระดับต่าง ๆ ด้วยตนเองโดยการรับรองสถานภาพองค์กรอย่างเป็นทางการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ. (2556). *สถานการณ์ทิศทางแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2557-2561)*. สืบค้น 12 สิงหาคม 2562, จาก <https://broadcast.nbtc.go.th/services/dwl.php?id=NTgwNDAwMDAwMDAwMDAx&file=ZGF0YS9kb2N1bWVudC9zZXJ2aWNlcy9kb2MvdGgvNTgwNDAwMDAwMDAxLnBkZg>.
- กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. (2558). *สนธิสัญญาหลักด้านสิทธิมนุษยชน*. Core international human rights treaties สืบค้น 12 สิงหาคม 2562, จาก <http://humanrights.mfa.go.th/th/humanrights/obligation/international-human-rights-mechanism>.
- ฉัฐวิวัฒน์ ชัชมนธราภักดิ์. (2563). กลุ่มชาติพันธุ์ ความเหลื่อมล้ำของรัฐฉาน. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเล่ม*, 5(5), 143-157.
- ชำนาญ จันทรเรือง. (2560). *สิทธิในการกำหนดอนาคตตนเอง*. กรุงเทพธุรกิจ มีเดีย จำกัด. สืบค้น 12 สิงหาคม 2562, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/641360>
- ดรุณี สิงห์พไพร. (2559). *การรวมเข้าและกีดกันในกระบวนการเปลี่ยนผ่านสู่การผลิตเชิงพาณิชย์: กรณีศึกษาชุมชนชาติพันธุ์ปกากะญอ หมู่บ้านห้วยหอม จังหวัดแม่ฮ่องสอน*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ไพสิฐ พาณิชย์กุล. (2560). *รายงานเรื่อง สิทธิของชุมชนกะเหรี่ยง (ปกากะญอ) กับการดำเนินเขตวัฒนธรรมพิเศษไร่มุญเวียนในพื้นที่ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาข้อพิพาทกรณีที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยของชุมชนกะเหรี่ยงในพื้นที่ป่าภาคเหนือ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.
- รัตนา ด้วยดี. (2560). *กระบวนการสร้างความทันสมัยของคริสตจักรม้งในเมืองเชียงใหม่*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วสันต์ ปวนปันวงศ์. (2561). *สิทธิการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติ กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านโป่งน้อย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่*. *วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์*, 9(2), 123-156.
- ศราวุธ ปทุมราช. (2555). *ประเทศไทยกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนชนเผ่าตามหลักสากล สิทธิชน เผ่าในประเทศไทย*. *มูลนิธิโครงการหลวง*. สืบค้น 12 สิงหาคม 2562, จาก <http://www.royalprojectthailand.com/node/1731>

- สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน. (2560). เรื่องที่ 5 กลุ่มชาติพันธุ์ ความหมายของกลุ่มชาติพันธุ์. สืบค้น 12 สิงหาคม 2562, จาก <http://saranukromthai.or.th/sub/book/book.php?book=23&chap=5&page=t235infodetail01.html>.
- สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (2558). *ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน*. สืบค้น 12 สิงหาคม 2562, จาก <http://www.nhrc.or.th/Human-Rights-Knowledge/International-Human-Rights-Affairs/International-Law-of-human-rights.aspx?lang=th-TH>
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). *สรุปสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*. สืบค้น 12 สิงหาคม 2562, จาก <https://library2.parliament.go.th/ebook/content-ebbas/2560-bas.pdf>.
- เสาวภา อาสน์ศิลารัตน์. (2550). *วัฒนธรรมการเร่ร่อนในทะเล, การเปลี่ยนแปลงอาณาเขต และการปรับตัว: การใช้ทรัพยากร และรูปแบบการบริโภคในหมู่เกาะตอนใต้ของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- Shank, G.D. (2002). *Qualitative Research: A Personal Skills Approach*. Upper Saddle River, New Jersey: Pearson Education.
- United Nations High Commissioner for Refugees. (2008). *Statelessness. Analytical framework for prevention Reduction and coverage*. Retrieved on August 12, 2019, from <https://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?-reldoc=y&docid=4d78d3832>.
- United Nations. (2017). *UN Declaration on Indigenous Peoples Rights*. Retrieved on August 12, 2019, from https://www.un.org/esa/socdev/unpfii/documents/DRIPS_Thai.pdf